

Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра менеджменту

Наталія Хомюк

УПРАВЛІННЯ ТРАНСКОРДОННИМ СПІВРОБІТНИЦТВОМ

Методичні вказівки до практичних занять

Луцьк 2024

УДК 005:339.92(076.5)

X 76

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Волинського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 3 від 21 листопада 2024 р.)

Рецензент: *Сак Т. В.* – к.е.н., доцент, завідувач кафедри маркетингу Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Хомюк Н.Л.

X-76 **Управління транскордонним співробітництвом:** методичні вказівки до практичних занять. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки. 2024. 61 с.

Методичні рекомендації до практичних занять із освітнього компонента «Управління транскордонним співробітництвом» призначені допомогти здобувачам освіти опанувати теоретичний матеріал та містять питання для обговорення, тестові та ситуаційні завдання.

Рекомендовано здобувачам освіти 3 курсу галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 073 Менеджмент денної та заочної форм навчання освітньо-професійної програми Менеджмент освітнього ступеня бакалавр.

УДК 005:339.92(076.5)

© Хомюк Н.Л., 2024

© Волинський національний університет
імені Лесі Українки, 2024

ЗМІСТ

Вступ	4
Теми та методичні вказівки до проведення практичних занять	6
Змістовий модуль 1. Загальні засади транскордонного співробітництва	6
Практичне заняття 1. Вступ до транскордонного співробітництва	6
Практичне заняття 2. Правові основи транскордонного співробітництва	11
Практичне заняття 3. Єврорегіони як форма транскордонного співробітництва	16
Практичне заняття 4. Різновиди міжнародного територіального співробітництва	22
Змістовий модуль 2. Прикладні засади управління транскордонним співробітництва	28
Практичне заняття 5. Розробка транскордонного проєкту	28
Практичне заняття 6. Джерела фінансування транскордонних проєктів	32
Практичне заняття 7. Спільні освітні та культурні програми в ТКС	38
Практичне заняття 8. Спільні транскордонні проєкти в сфері охорони здоров'я	43
Практичне заняття 9. Спільний розвиток транскордонного туризму	49
Практичне заняття 10. Оцінка ефективності транскордонного співробітництва та функціонування єврорегіонів	54
Рекомендована література	60

ВСТУП

Освітній компонент «Управління транскордонним співробітництвом» покликаний допомогти майбутнім менеджерам розвинути їхні уміння й навички для успішного управління та сприяння співпраці між різними країнами, що стає все більш важливим в умовах глобалізації. ОК дозволяє здобувачам освіти зрозуміти особливості та виклики глобалізації, а також розвинути навички управління міжнародними відносинами та співробітництвом; встановлення та управління міжнародними партнерствами, що є ключовим для розвитку співпраці між різними країнами. Здобувачі отримають навички розробки та реалізації міжнародних проєктів, враховуючи особливості транскордонного співробітництва. Знання у галузі транскордонного співробітництва, отримані під час вивчення ОК, важливі для розвитку підприємництва у сфері туризму та торгівлі, зокрема для залучення іноземних інвесторів та розширення ринків збуту.

Метою освітнього компонента «Управління транскордонним співробітництвом» є надання здобувачам освіти комплексних знань про закономірності розвитку транскордонного співробітництва, а також формування в них умінь і навичок аналізу, управління та оцінки ефективності спільних міжнародних проєктів і програм. Курс охоплює правові, економічні, соціальні та культурні аспекти співпраці між країнами, зокрема в межах євро регіонів і транскордонних ініціатив.

Основними завданнями освітнього компонента є: ознайомлення з поняттям, значенням та еволюцією транскордонного співробітництва; аналіз правових основ та нормативної бази для реалізації транскордонних ініціатив; огляд ролі та особливостей функціонування євро регіонів як форми міжнародного співробітництва; опанування методів планування, розробки та реалізації транскордонних проєктів; вивчення різних джерел фінансування транскордонних проєктів, аналіз можливостей залучення коштів з європейських фондів та міжнародних організацій; формування вмінь оцінювати ефективність транскордонних ініціатив і використовувати індикатори успішності; засвоєння

практичних навичок управління спільними проектами в різних сферах транскордонного співробітництва, включаючи охорону здоров'я, туризм, освіту та культуру; формування компетенцій для розробки стратегій і рішень, що сприятимуть економічному і соціальному розвитку прикордонних регіонів; розгляд методів моніторингу та оцінки ефективності діяльності єврорегіонів і транскордонних проектів; аналіз факторів успішного співробітництва між прикордонними регіонами, виявлення перешкод та шляхів їх подолання.

Результати навчання (компетентності)

Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук

Загальні компетентності:

ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК13. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Спеціальні компетентності:

СК6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

СК14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.

СК15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.

Програмні результати навчання:

ПРН15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

ПРН16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним

**ТЕМИ ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ТРАНСКОРДОННОГО
СПІВРОБІТНИЦТВА**

Практичне заняття 1. Вступ до транскордонного співробітництва

ознайомити здобувачів освіти з поняттям транскордонного співробітництва (ТКС), його формами та значенням для розвитку прикордонних регіонів; проаналізувати реальні кейси ТКС з акцентом на Україну та сусідні країни; розвинути вміння аналізувати і вирішувати практичні ситуаційні завдання у сфері ТКС.

Мета:

Питання для обговорення

1. Що таке транскордонне співробітництво, і чому воно є важливим для прикордонних регіонів?
2. Які форми транскордонного співробітництва ви знаєте? У яких сферах ТКС має найбільший вплив (економіка, екологія, культура)?
3. Як транскордонне співробітництво може сприяти економічному розвитку прикордонних територій України?
4. Які виклики можуть виникати при реалізації транскордонного співробітництва між Україною та сусідніми країнами?

Тестові завдання

1. Що таке транскордонне співробітництво (ТКС)?

- а) встановлення взаємовідносин лише між містами однієї держави
- б) спільні дії, спрямовані на встановлення та поглиблення відносин між суб'єктами різних держав, розташованих по обидва боки державного кордону
- в) співпраця між приватними компаніями на території різних держав

г) виключно економічна співпраця між країнами Європи

2. Який законодавчий акт регулює міжнародне територіальне співробітництво в Україні?

а) Закон України «Про міжнародне територіальне співробітництво України»

б) Закон України «Про розвиток економіки України»

в) Закон України «Про національну безпеку»

г) Закон України «Про територіальні громади»

3. У якій сфері не здійснюється міжнародне територіальне співробітництво?

а) економічній

б) соціальній

в) науково-технічній

г) військовій

4. Яке із тверджень є неправильним щодо міжнародного територіального співробітництва?

а) воно може включати укладення угод в окремих сферах

б) співпраця може відбуватися лише в межах європейських країн

в) може включати створення спільних органів співробітництва

г) воно спрямоване на покращення соціально-економічного розвитку регіонів

5. Що з наведеного є видом міжнародного територіального співробітництва?

а) транскордонне співробітництво

б) локальне співробітництво

в) національне співробітництво

г) комерційне співробітництво

6. З якою метою здійснюється міжнародне територіальне співробітництво?

а) формування нових державних кордонів

б) поглиблення економічних, соціальних та культурних відносин між суб'єктами різних країн

в) встановлення політичного контролю над прикордонними регіонами

г) створення нових форм оподаткування для прикордонних районів

7. Що є головною метою транснаціонального співробітництва?

а) покращення міжособистісних стосунків між мешканцями сусідніх країн

б) залучення суб'єктів і учасників для реалізації спільних проектів і програм з іноземними державами для розширення добросусідських відносин

в) спрощення митних процедур між країнами

г) підвищення рівня самоврядування на місцевому рівні

8. Яка з наведених форм співробітництва є формою транскордонного співробітництва?

а) створення єврорегіону

б) укладення угод про торгівлю

в) підписання міжурядових меморандумів

г) спільне фінансування великих інфраструктурних проектів

9. Як здійснюється транскордонне співробітництво?

а) укладенням угод між національними урядами

б) створенням єврорегіонів та укладенням угод між прикордонними регіонами

в) співпрацею приватних підприємств у прикордонних зонах

г) виключно через міжнародні договори

10. Що передбачає транскордонне співробітництво у сфері науково-технічних досліджень?

а) лише фундаментальні дослідження

б) виключно дослідження в галузі промислових технологій

в) захист прав інтелектуальної власності та професійна підготовка науковців

г) лише національні дослідження

Ситуаційні завдання

Ситуаційна вправа 1. Ви є представником місцевої влади прикордонного регіону між Україною та Польщею. У вашому регіоні є потенціал для розвитку спільних проектів, але співробітництво між громадами та владою ще не налагоджене.

Завдання:

1. Визначте три основні можливості, які транскордонне співробітництво може надати вашому регіону (наприклад, економічне зростання, покращення інфраструктури).
2. Опишіть кроки, необхідні для налагодження співробітництва з прикордонними громадами, та сформулюйте очікувані результати цих кроків.
3. Підготуйте коротку презентацію про потенційні вигоди для вашого регіону від участі у транскордонних проектах.

Ситуаційна вправа 2. Ваш університет розглядає можливість участі в транскордонному проекті. Для обґрунтування ініціативи вам потрібно надати приклади успішних проектів з інших європейських країн.

Завдання:

1. Виберіть два приклади успішного транскордонного співробітництва в ЄС (наприклад, у межах програм INTERREG) і коротко опишіть кожен із них.
2. Проаналізуйте, які ключові фактори сприяли успіху цих проектів, зокрема правові та фінансові аспекти.
3. Оцініть, як ці приклади можуть бути адаптовані для прикордонних регіонів України, та запропонуйте кроки для їх реалізації.

Ситуаційна вправа 3. Місцева громада в прикордонному регіоні України бажає розпочати невеликий транскордонний проект з сусідньою громадою в Польщі, але не має попереднього досвіду.

Завдання:

1. Запропонуйте ідею для першого транскордонного проекту (наприклад, спільний екологічний проект або освітню програму) та обґрунтуйте її важливість.
2. Окресліть перші три кроки, які громада повинна зробити для підготовки та запуску проекту.
3. Визначте потенційні перешкоди, які можуть виникнути при реалізації проекту, та запропонуйте шляхи їх подолання.

Ситуаційна вправа 4. На конференції з транскордонного співробітництва вам доручено провести презентацію про фактори успіху та перешкоди, з якими стикаються прикордонні регіони.

Завдання:

1. Визначте три основні фактори, які сприяють успішному транскордонному співробітництву, та поясніть їх важливість.
2. Окресліть три головні перешкоди, які можуть завадити успішному співробітництву між країнами, та наведіть приклади з реальних проектів.
3. Розробіть короткий план рекомендацій для покращення співпраці між прикордонними регіонами з урахуванням виявлених факторів успіху та перешкод.

Ситуаційна вправа 5. Прикордонний регіон України стикається з проблемами екологічного забруднення річки, що проходить через кордон з Угорщиною. Місцева влада хоче залучити Угорщину до спільного проекту з очищення річки.

Завдання:

1. Визначте конкретні потреби обох сторін, які можуть бути вирішені за допомогою цього проекту, та поясніть їх актуальність.
2. Розробіть перші три кроки для підготовки проектної пропозиції, включаючи необхідні ресурси та партнерів.
3. Запропонуйте стратегію залучення місцевих громад до участі в проекті та підвищення обізнаності щодо екологічної проблеми.

Ситуаційна вправа 6. Ви плануєте реалізувати транскордонний проект, спрямований на розвиток туризму в прикордонному регіоні між Україною та Румунією.

Завдання:

1. Ідентифікуйте можливих партнерів для реалізації цього проекту (організації, державні установи з обох країн) та поясніть роль кожного з них.
2. Складіть план залучення партнерів до участі у проекті, включаючи обговорення фінансових та організаційних зобов'язань.
3. Обґрунтуйте, чому саме ці партнери будуть корисними для досягнення мети проекту, та вкажіть, як їхній досвід може вплинути на ефективність проекту.

Ситуаційна вправа 7. Для успішної реалізації транскордонного проекту між Україною та Польщею необхідно налагодити ефективне спілкування між зацікавленими сторонами з обох країн.

Завдання:

1. Розробіть план комунікації для учасників проекту (включаючи частоту зустрічей, способи зв'язку, механізми звітності), поясніть, чому вибрані канали комунікації є ефективними.
2. Запропонуйте конкретні заходи для подолання можливих мовних бар'єрів та культурних відмінностей між партнерами, а також заходи для полегшення спільної роботи.
3. Оцініть потенційні виклики, пов'язані з комунікацією між сторонами, та розробіть стратегії для їх вирішення, щоб уникнути непорозумінь і підвищити ефективність проекту.

Практичне заняття 2. Правові основи транскордонного співробітництва

ознайомити із правовими аспектами транскордонного співробітництва; розвинути навички застосування правових

Мета: *норм у контексті транскордонних проектів; вивчити нормативно-правові документи, що регулюють транскордонне співробітництво в Україні та країнах ЄС.*

Питання для обговорення

1. Які основні міжнародні та національні нормативні акти регулюють транскордонне співробітництво?
2. Як впливають міжнародні угоди на реалізацію транскордонних проектів?
3. Які правові перешкоди найчастіше виникають у процесі транскордонного співробітництва?
4. Чим відрізняються правові основи транскордонного співробітництва в межах ЄС і для країн-партнерів (наприклад, України)?

5. Які механізми допомагають врегулювати конфлікти між сторонами в транскордонних проектах?

7. Як транскордонне співробітництво впливає на розвиток місцевого законодавства?

8. Яким чином правова база ЄС підтримує розвиток єврорегіонів та інших форм транскордонної співпраці?

Тестові завдання

1. Який орган виконує загальну координацію транскордонного співробітництва (ТКС) в Україні?

- а) Міністерство фінансів України
- б) Міністерство закордонних справ України
- в) Міністерство розвитку громад та територій України
- г) Верховна Рада України

2. Що має бути підготовлено на етапі створення ОЄС?

- а) заява до місцевих органів влади
- б) проєкт Угоди про утворення ОЄС та проєкт Статуту ОЄС
- в) перелік проєктів ТКС на перший рік діяльності
- г) підписання міжнародної угоди

3. Хто здійснює перевірку проєктів Угоди про утворення ОЄС на відповідність Конституції України?

- а) Кабінет Міністрів України
- б) Міністерство внутрішніх справ
- в) Мінрегіон та МЗС
- г) Верховна Рада України

4. Хто підписує Угоду про утворення ОЄС від української сторони?

- а) Президент України
- б) Голова обласної ради
- в) Міський голова або секретар міської ради
- г) Директор ОЄС

5. Яка основна мета програм прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства?

- а) захист навколишнього середовища
- б) економічний і соціальний розвиток прикордонних регіонів
- в) політична співпраця
- г) транспортна інтеграція

6. Які країни підписали Спільну декларацію з Україною у 2018 році для Карпатського регіону?

- а) Польща, Угорщина, Румунія
- б) Польща, Угорщина, Словаччина
- в) Угорщина, Словаччина, Румунія
- г) Чехія, Румунія, Польща

7. У якому році було укладено Рамкову конвенцію про охорону та сталий розвиток Карпат?

- а) 2000
- б) 2003
- в) 2005
- г) 2010

8. Який міжнародний договір створює умови для українських суб'єктів транскордонного співробітництва (ТКС) для участі у створеному об'єднанні євро регіонального співробітництва (ОЄС)?

- а) Угода про асоціацію між Україною та ЄС
- б) Протокол № 3 до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво
- в) Європейська хартія місцевого самоврядування
- г) Протокол про міжнародні відносини Ради Європи

9. Яка мета створення макрорегіональної стратегії ЄС для Карпатського регіону?

- а) розвиток транспортної інфраструктури
- б) підвищення якості довкілля та інституційної співпраці

- в) політична співпраця
- г) розвиток туристичної інфраструктури

10. Де можна дізнатися результат державної реєстрації ОЄС?

- а) в місцевій газеті
- б) на сайті Єдиного державного реєстру
- в) у місцевій адміністрації
- г) в архіві міської ради

Ситуаційні завдання

Ситуаційна вправа 1. Ви готуєте транскордонний екологічний проект між Україною та Польщею. Для забезпечення легальної реалізації проекту вам потрібно врахувати правові вимоги відповідно до міжнародної угоди про транскордонне співробітництво.

Завдання:

1. Вивчіть одну міжнародну угоду, яка регулює транскордонне співробітництво між Україною та Польщею, і визначте основні правові вимоги.
2. Проаналізуйте, як ці правові вимоги можуть вплинути на ваш проект.
3. Запропонуйте стратегії для забезпечення відповідності проекту вимогам цієї угоди.

Ситуаційна вправа 2. Місцеві громади прикордонних регіонів України та Угорщини хочуть реалізувати проект з розвитку туристичної інфраструктури, але стикаються з правовими перешкодами щодо використання земель.

Завдання:

1. Ідентифікуйте основні правові перешкоди, пов'язані з використанням земель у транскордонних проектах.
2. Запропонуйте юридичні рішення, які можуть допомогти обом сторонам подолати ці перешкоди.
3. Розробіть план дій для вирішення цих правових питань, що дозволить розпочати проект.

Ситуаційна вправа 3. Представники України та Словаччини планують укласти угоду про транскордонне співробітництво, щоб спільно управляти водними ресурсами річки, що проходить через обидві країни.

Завдання:

1. Визначте основні елементи, які повинні бути включені в угоду, щоб забезпечити ефективне управління водними ресурсами.
2. Сформулюйте можливі механізми врегулювання конфліктів між сторонами угоди.
3. Розробіть процедуру моніторингу та оцінки виконання умов угоди для забезпечення довготривалого співробітництва.

Ситуаційна вправа 4. Група організацій з України планує реалізувати проект із сусідньою Польщею, але зіштовхується з юридичними бар'єрами у зв'язку з різницею в національному законодавстві щодо захисту навколишнього середовища.

Завдання:

1. Визначте основні правові відмінності у законодавстві України та Польщі щодо екологічного захисту.
2. Запропонуйте рішення для подолання юридичних перешкод, щоб забезпечити відповідність проекту нормам обох країн.
3. Розробіть стратегію адаптації проекту до вимог національних законодавств обох країн.

Ситуаційна вправа 5. Місцевий орган влади в Україні планує подати заявку на фінансування від ЄС для транскордонного проекту, але потрібно забезпечити відповідність правовим вимогам програми INTERREG.

Завдання:

1. Визначте основні правові вимоги програми INTERREG для отримання фінансування.
2. Оцініть, які документи та підтвердження потрібно підготувати для відповідності цим вимогам.
3. Запропонуйте етапи підготовки документів для успішної заявки на фінансування проекту.

Ситуаційна вправа 6. Під час реалізації спільного інфраструктурного проекту між Україною та Румунією виник конфлікт через різне трактування правових норм щодо захисту приватної власності.

Завдання:

1. Опишіть можливі причини конфлікту, пов'язані з правовими розбіжностями.
2. Запропонуйте три способи врегулювання конфлікту, які враховують правові позиції обох країн.
3. Розробіть план комунікації між сторонами для підтримання відкритого діалогу та уникнення подібних конфліктів у майбутньому.

Ситуаційна вправа 7. Україна працює над імплементацією європейських стандартів у сфері транскордонного співробітництва для покращення співпраці з ЄС, особливо у сфері захисту прав людини.

Завдання:

1. Визначте, які правові стандарти ЄС є ключовими для розвитку транскордонного співробітництва.
2. Проаналізуйте, як імплементація цих стандартів вплине на українські транскордонні проекти.
3. Запропонуйте три кроки для забезпечення відповідності українських проектів правовим стандартам ЄС.

Практичне заняття 3. Єврорегіони як форма транскордонного співробітництва

ознайомити із поняттям Єврорегіонів та їхньою роллю у транскордонному співробітництві; проаналізувати діяльність Єврорегіонів "Карпати", "Буг", "Дністер"; оцінити вплив Єврорегіонів на розвиток прикордонних регіонів; розробити концепції нового Єврорегіону між Україною та країнами-сусідами; визначити роль Єврорегіонів у ЄС.

Мета:

Питання для обговорення

1. Які основні цілі та завдання єврорегіонів?
2. Які переваги та виклики пов'язані з функціонуванням єврорегіонів?
3. Як правова та адміністративна структура єврорегіонів впливає на їх ефективність?
4. Які можливості транскордонного співробітництва забезпечують єврорегіони для місцевих громад?
5. Які європейські програми підтримують діяльність єврорегіонів і як це фінансування впливає на їхній розвиток?
6. Які фактори можуть ускладнювати співпрацю між учасниками єврорегіонів?
7. Які успішні єврорегіони в Європі ви знаєте та які практики вони використовують для досягнення своїх цілей?

Тестові завдання

1. Що є основною метою функціонування єврорегіонів?

- а) розвиток нових політичних інституцій
- б) сприяння спільним інтересам і підвищення рівня життя мешканців прикордоння
- в) встановлення нових адміністративних кордонів
- г) контроль над прикордонними територіями

2. Що з переліченого не є характеристикою єврорегіону?

- а) володіння власними адміністративними, технічними і фінансовими ресурсами
- б) є новою державною інституцією
- в) діяльність базується на транскордонній участі громадян
- г) має право приймати власне внутрішнє рішення

3. Хто може бути учасником єврорегіону?

- а) тільки державні органи центрального управління
- б) місцеві органи влади та/або органи місцевого самоврядування двох і більше сусідніх країн

- в) приватні компанії двох сусідніх держав
- г) тільки органи місцевого самоврядування однієї країни

4. На основі чого діють єврорегіони?

- а) Директиви Європейського Союзу
- б) односторонніх рішень державного управління
- в) двосторонніх або багатосторонніх угод про транскордонне співробітництво
- г) рішення місцевих підприємств

5. Яка характеристика притаманна єврорегіонам?

- а) вони мають власну політичну владу
- б) вони обмежені компетенцією місцевих органів влади
- в) вони можуть створювати нові адміністративні рівні управління
- г) вони можуть діяти без участі громадян і соціальних партнерів

6. Що є основним міжнародно-правовим актом, який регулює діяльність єврорегіонів та участь в них українських прикордонних регіонів?

- а) Європейська Хартія Місцевого Самоврядування
- б) Закон України «Про транскордонне співробітництво»
- в) Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво (Мадридська конвенція)
- г) Додатковий протокол до Європейської рамкової конвенції

7. Що регламентує угода єврорегіону?

- а) тільки назва єврорегіону та його учасників
- б) лише фінансові аспекти співробітництва
- в) правові, організаційні, економічні та інші аспекти співробітництва
- г) лише порядок призначення органів управління

8. Який документ визначає принципи формування і функціонування єврорегіонів?

- а) Європейська Хартія Місцевого Самоврядування
- б) Закон України «Про транскордонне співробітництво»
- в) Статут єврорегіону
- г) Додатковий протокол до Мадридської Конвенції

9. Який документ в Україні визначає правові, економічні та організаційні засади транскордонного співробітництва?

- а) Закон України «Про міжнародне територіальне співробітництво України»
- б) Мадридська Конвенція
- в) Європейська Хартія Місцевого Самоврядування
- г) Протокол №2 до Європейської рамкової конвенції

10. Що встановлює Додатковий протокол до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво?

- а) обмеження на створення органів транскордонного співробітництва
- б) можливість укладання угод і створення органу транскордонного співробітництва
- в) створення нових адміністративних меж між країнами
- г) політичну владу єврорегіонів

Ситуаційні завдання

Ситуаційна вправа 1. Представники прикордонних областей України та Румунії розглядають можливість створення єврорегіону для співпраці в галузі туризму, екології та культурного обміну. Від здобувачів освіти очікується допомога у підготовці основних кроків для створення цього єврорегіону.

Завдання:

1. Сформулюйте основні цілі та завдання нового єврорегіону, враховуючи потреби регіону.
2. Визначте потенційних партнерів і ключові галузі співпраці, які можуть залучити обидві сторони.
3. Підготуйте список перших кроків для офіційного створення єврорегіону, включаючи юридичні та адміністративні аспекти.

Ситуаційна вправа 2. Єврорегіон "Карпати" об'єднує прикордонні регіони України, Польщі, Словаччини та Угорщини, сприяючи співпраці у сфері туризму, охорони довкілля та економічного розвитку. Вам необхідно проаналізувати ефективність діяльності цього єврорегіону.

Завдання:

1. Визначте основні досягнення єврорегіону "Карпати" та поясніть їхнє значення для регіону.
2. Проаналізуйте, з якими труднощами може стикнутися єврорегіон у процесі реалізації проектів.
3. Запропонуйте рекомендації для покращення ефективності діяльності єврорегіону.

Ситуаційна вправа 3. Єврорегіон "Буг", який об'єднує прикордонні регіони України та Польщі, стикнувся з проблемою забруднення води в річці Буг. Для покращення екологічного стану річки потрібен спільний проект.

Завдання:

1. Розробіть концепцію проекту для зменшення забруднення річки Буг, включаючи основні заходи та цілі.
2. Визначте, які ресурси та партнери необхідні для реалізації проекту, та обґрунтуйте їхню участь.
3. Сформулюйте можливі ризики проекту та пропонуйте заходи для їх мінімізації.

Ситуаційна вправа 4. Єврорегіон "Дністер", що охоплює прикордонні регіони України та Молдови, планує подати заявку на фінансування від ЄС для розвитку інфраструктури з переробки відходів. Необхідно підготувати основні частини заявки.

Завдання:

1. Опишіть цілі та очікувані результати проекту з переробки відходів.
2. Розробіть структуру бюджету проекту, враховуючи основні статті витрат.
3. Запропонуйте етапи реалізації проекту та визначте, які показники будуть використовуватись для оцінки його ефективності.

Ситуаційна вправа 5. Ви є дослідником, який вивчає вплив єврорегіонів на соціально-економічний розвиток прикордонних регіонів. Ваше завдання – оцінити цей вплив на основі існуючих єврорегіонів.

Завдання:

1. Визначте три основні показники, за якими можна оцінити вплив єврорегіону на соціально-економічний розвиток.
2. Проаналізуйте, як єврорегіон може сприяти створенню робочих місць та підвищенню якості життя в регіоні.
3. Запропонуйте рекомендації для посилення позитивного впливу єврорегіонів на місцеву економіку.

Ситуаційна вправа 6. Єврорегіон "Буг" планує організувати фестиваль культурних традицій для збереження та популяризації культурної спадщини прикордонних регіонів України та Польщі.

Завдання:

1. Розробіть концепцію фестивалю, визначивши основні заходи та формати подій (майстер-класи, концерти, виставки).
2. Оцініть, які ресурси та партнери знадобляться для реалізації проекту, та обґрунтуйте їхній вибір.
3. Запропонуйте стратегії для залучення громадськості та підвищення обізнаності про фестиваль.

Ситуаційна вправа 7. Єврорегіон "Карпати" завершив реалізацію п'ятирічної стратегії розвитку, і необхідно оцінити її ефективність. Ваше завдання – підготувати звіт про досягнення та виклики єврорегіону.

Завдання:

1. Визначте три ключові показники, за якими буде оцінено ефективність діяльності єврорегіону.
2. Підготуйте короткий звіт про досягнення єврорегіону за останні п'ять років.
3. Проаналізуйте, які виклики залишаються нерозв'язаними, і запропонуйте рекомендації для їх подолання у наступній стратегії.

Практичне заняття 4. Різновиди міжнародного територіального співробітництва

ознайомити здобувачів освіти з різновидами міжнародного територіального співробітництва, зокрема з

Мета: *транскордонними кластерами, індустріальними зонами та парками; сформувати навички аналізу реальних кейсів та застосування отриманих знань на практиці.*

Питання для обговорення

1. У чому полягають основні відмінності між транскордонними кластерами, індустріальними зонами та транскордонними парками?
2. Які переваги надають транскордонні індустріальні зони для економічного розвитку прикордонних регіонів?
3. Як організовується управління транскордонними кластерами, і які виклики при цьому виникають?
4. Які фактори сприяють успішному створенню транскордонних кластерів у Європі? Чи можуть ці фактори бути адаптовані для України?
5. Які ресурси необхідні для створення та підтримки ефективної індустріальної зони між двома країнами?
6. Яким чином фінансування та законодавча підтримка можуть вплинути на розвиток транскордонного співробітництва?
7. Які приклади успішного міжнародного територіального співробітництва ви знаєте, і що можна запозичити для реалізації подібних ініціатив в Україні?

Тестові завдання

1. Яка з наступних ознак є характерною для кластерів?

- а) концентрація компаній у кількох різних галузях без спеціалізації
- б) відсутність взаємодії між компаніями в межах кластера
- в) спеціалізація в певній сфері та використання спільних технологій
- г) жорстка конкуренція без будь-якої співпраці

2. Яка з наступних особливостей описує кластерне утворення?

- а) повна демонстрація взаємодії між постачальниками і виробниками
- б) територіальна мережа концентрації спеціалізованих постачальників, виробників та споживачів
- в) розподіл активів кластера між усіма учасниками
- г) злиття власності учасників кластера в єдиний актив

3. Який тип кластеру характеризується співпрацею між підприємствами різних країн-сусідів?

- а) локальні кластери
- б) регіональні кластери
- в) транскордонні кластери
- г) національні кластери

4. Яка з моделей кластерів базується на об'єднаній великій кількості малих підприємств для підвищення їх конкурентоспроможності?

- а) Японська модель
- б) Фінська модель
- в) Італійська модель
- г) Американська модель

5. Що є ключовим елементом фінської моделі кластеру?

- а) підприємство-лідер
- б) високий ступінь інновацій та обов'язкова участь наукового сектору
- в) велика кількість малих підприємств
- г) мережевий брокер, що ініціює контакти між партнерами

6. Яка кластерна структура має на меті підтримку високої конкуренції та тісних взаємозв'язків?

- а) данська модель
- б) японська модель
- в) американська модель
- г) індійсько-китайська модель

7. Яка із наступних ініціатив ЄС створює інформаційну платформу для збору та аналізу даних про кластери в Європі?

- а) Європейська платформа співпраці кластерів
- б) Європейська кластерна обсерваторія
- в) Проект CLUSTRAT
- г) Ініціатива Vanguard

8. Що є основною ініціативою Vanguard?

- а) підтримка нової промисловості через міжсекторну співпрацю
- б) трансформація регіональних кластерів у кластери світового рівня
- в) створення кластерної картографії для аналізу конкурентоспроможності
- г) підтримка малих підприємств через мережеві брокери

9. Як із наступних ініціатив ЄС спрямована на підтримку розвитку інновацій через кластерні концепції?

- а) Проект CLUSTRAT
- б) Європейська платформа співпраці кластерів
- в) COSME
- г) Ініціатива Vanguard

10. Яка платформа дозволяє компаніям представляти себе, обмінюватися досвідом і шукати партнерів у країнах ЄС та третіх країнах?

- а) Європейська кластерна обсерваторія
- б) Ініціатива Vanguard
- в) Європейська платформа співпраці кластерів
- г) Horizon Europe

Ситуаційні завдання

Ситуаційна вправа 1. Україна та Словаччина планують створити транскордонний кластер у сфері ІТ-технологій та інновацій. Кластер має сприяти розвитку малих і середніх підприємств, покращенню інфраструктури та створенню нових робочих місць.

Завдання:

1. Визначте основні цілі кластеру та ключові переваги для обох країн.
2. Опишіть основні заходи, які необхідно здійснити для запуску кластеру (наприклад, налагодження співпраці між бізнесом та університетами).
3. Запропонуйте механізми управління кластером, щоб забезпечити довгостроковий розвиток та залучення нових партнерів.

Ситуаційна вправа 2. Прикордонні регіони України та Польщі планують створити спільну індустріальну зону для підтримки аграрного сектору. Індустріальна зона повинна включати переробні підприємства та логістичні центри для зберігання та перевезення сільськогосподарської продукції.

Завдання:

1. Визначте ключові інфраструктурні потреби для індустріальної зони (наприклад, транспортні маршрути, склади).
2. Складіть список можливих партнерів для фінансування та реалізації проекту.
3. Опишіть основні етапи реалізації проекту та заходи для залучення місцевих підприємців до участі в індустріальній зоні.

Ситуаційна вправа 3. Україна та Угорщина планують створити промисловий парк для розвитку машинобудування. Однак існують ризики, пов'язані з різницею в законодавчих нормах, валютними коливаннями та недостатністю кваліфікованих кадрів.

Завдання:

1. Ідентифікуйте основні ризики, які можуть вплинути на створення та функціонування промислового парку.
2. Запропонуйте стратегії для мінімізації цих ризиків та забезпечення успішної реалізації проекту.
3. Розробіть план дій для адаптації проекту до правових вимог обох країн.

Ситуаційна вправа 4. Прикордонні регіони України та Румунії планують створити екологічний парк, спрямований на збереження природних ландшафтів та

біорізноманіття, а також на розвиток екотуризму. Для реалізації проекту необхідно отримати фінансування від міжнародної організації.

Завдання:

1. Опишіть основні цілі та завдання екологічного парку, які мають бути включені в заяву на фінансування.
2. Визначте ключові статті витрат та необхідні ресурси для створення парку.
3. Підготуйте список показників, які будуть використовуватися для оцінки успіху проекту.

Ситуаційна вправа 5. Прикордонні університети з України та Польщі вирішили створити освітній кластер для підвищення рівня підготовки кадрів у галузі природничих наук. Кластер має на меті організацію спільних навчальних програм та наукових досліджень.

Завдання:

1. Визначте основні напрями діяльності освітнього кластеру та основні заходи для досягнення цілей.
2. Запропонуйте, як залучити фінансування для розвитку кластеру, зокрема через грантові програми.
3. Опишіть механізми управління кластером для забезпечення ефективної співпраці між університетами.

Ситуаційна вправа 6. Україна та Словаччина планують створити транскордонну туристичну зону для сприяння розвитку туризму, що охоплює національні парки та історичні пам'ятки обох країн.

Завдання:

1. Опишіть концепцію транскордонної туристичної зони та основні об'єкти, які будуть включені в зону.
2. Визначте ключові інфраструктурні потреби та необхідні ресурси для створення туристичної зони.
3. Запропонуйте маркетингову стратегію для популяризації цієї зони серед туристів з інших країн.

Ситуаційна вправа 7. Єврорегіон між Україною та Угорщиною створив аграрний кластер для покращення обробки та збуту сільськогосподарської продукції. Після двох років діяльності потрібно оцінити ефективність цього кластеру.

Завдання:

1. Визначте три ключові показники, за якими можна оцінити ефективність аграрного кластеру.
2. Проаналізуйте, як кластер сприяв економічному зростанню та створенню нових робочих місць у регіоні.
3. Запропонуйте рекомендації для покращення діяльності кластеру на основі отриманих результатів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ТРАНСКОРДОННИМ СПІВРОБІТНИЦТВА

Практичне заняття 5. Розробка транскордонного проєкту

навчити здобувачів освіти основним етапам розробки транскордонного проєкту, розумінню його структури,

Мета: *управлінню процесом планування та фінансування; сформуванню вміння працювати в групах над конкретними кейсами для створення реальних проєктів.*

Питання для обговорення

1. Які основні етапи розробки транскордонного проєкту?
2. Яку роль відіграє визначення мети і цілей на початковому етапі проєкту?
3. Які фактори важливо враховувати при виборі партнерів для транскордонного проєкту?
4. Які ресурси необхідні для реалізації транскордонних проєктів і як їх планувати?
5. Які існують методи фінансування транскордонних проєктів і як вибрати оптимальний варіант?
6. Яким чином можна оцінити ризики при реалізації транскордонного проєкту?
7. Які показники та методи можна використовувати для оцінки ефективності реалізації транскордонного проєкту?

Тестові завдання

1. **Що є ключовим критерієм для вибору партнера у проєкті територіального співробітництва?**
  - а) технічна та фінансова підтримка
  - б) відсутність досвіду, але бажання вчитися
  - в) здатність залучити міжнародні мережі
  - г) спеціалізація та експертиза партнера

2. Який термін використовується для опису координації, що включає різні рівні органів публічної влади для об'єднання дублювання та конфліктів?

- а) горизонтальна координація
- б) вертикальна координація
- в) лінійна координація
- г) мережеве партнерство

3. Що є основним при розподілі горизонтальної координації у проектах територіального співробітництва?

- а) забезпечити узгодження дій на різних рівнях органів влади
- б) уникнути дублювання діяльності
- в) залучити широке коло цікавих сторінок з кожного рівня
- г) виділити фінансові ресурси для проекту

4. Що є основним завданням головного партнера у проекті?

- а) відповідати тільки за фінансові питання проекту
- б) координувати всі заходи, строки виконання, бюджет та звітність
- в) надавати лише адміністративну підтримку
- г) провести лише зустрічі з донорами

5. Які документи необхідно підписати на етапі фінансування проекту?

- а) лист-зобов'язання щодо участі у співфінансуванні
- б) акт прийому-передачі результатів проекту
- в) угоду про розподіл фінансування
- г) договір про найм консультантів

6. Які з перерахованих ознак є загальними для проектів?

- а) повторюваність і циклічність
- б) невизначеність цілей
- в) обмеженість у часі, унікальність, конкретні цілі
- г) постійна діяльність без чітких меж

7. Яка із зазначених характеристик не є притаманною проектом?

- а) унікальність
- б) безперервність

- в) спрямованість на досягнення мети
- г) обмеженість у часі

8. Що є важливою умовою успішного управління проектом?

- а) безперервна діяльність без чітких термінів
- б) точне визначення і формулювання цілей
- в) відсутність координації між діями
- г) непередбачувані фінансові рамки

9. Яке визначення проекту наведено в стандарті PMI (Project Management Institute)?

- а) постійна діяльність для досягнення довгострокових цілей
- б) тимчасове підприємство для створення унікальних продуктів, послуг або результатів
- в) процес постійного розвитку компанії
- г) регулярна діяльність без обмеження у часі

10. Що є ключовим фактором для завершення проекту?

- а) досягнення основних цілей
- б) наявність постійного фінансування
- в) безперервна підтримка проектною командою
- г) регулярне продовження роботи без кінцевої мети

Ситуаційні завдання

Ситуаційна вправа 1. Місцеві громади України та Польщі планують створити транскордонний проект, який має на меті розвиток туристичної інфраструктури в прикордонних регіонах. Громади ще не визначили чіткі цілі та завдання проекту.

Завдання:

1. Сформулюйте основні цілі та завдання проекту, які відповідають потребам обох сторін.
2. Визначте ключові результати, яких планується досягти в рамках проекту.
3. Запропонуйте перші кроки для реалізації цього проекту.

Ситуаційна вправа 2. Ви готуєте проект для розвитку екотуризму в прикордонних регіонах України та Румунії. Для реалізації проекту необхідно залучити партнерів з обох країн, таких як громадські організації, місцеві бізнеси, науково-дослідні установи тощо.

Завдання:

1. Ідентифікуйте можливих партнерів з обох країн, які можуть сприяти реалізації проекту.
2. Обґрунтуйте вибір кожного партнера та визначте його роль у проекті.
3. Розробіть стратегію для залучення цих партнерів до співпраці.

Ситуаційна вправа 3. Україна та Словаччина розглядають можливість реалізації спільного проекту з покращення транспортної інфраструктури між прикордонними містами. Однак, поки що немає чіткого розуміння, які ресурси будуть потрібні для реалізації проекту.

Завдання:

1. Складіть перелік основних ресурсів, необхідних для реалізації проекту (фінансові, людські, матеріальні).
2. Визначте джерела фінансування, які можна залучити для забезпечення проекту.
3. Розробіть попередній бюджет проекту, враховуючи основні статті витрат.

Ситуаційна вправа 4. Група місцевих органів влади з України та Угорщини розробляє проект із захисту навколишнього середовища. Проект має отримати фінансування від Європейського Союзу, але для цього потрібно підготувати заявку.

Завдання:

1. Визначте основні компоненти, які повинна містити заявка на фінансування проекту.
2. Розробіть опис проекту, включаючи цілі, завдання та очікувані результати.
3. Складіть орієнтовний бюджет для заявки, вказавши основні статті витрат.

Ситуаційна вправа 5. Україна та Словаччина планують реалізувати проект зі створення спільного рекреаційного парку в прикордонній зоні. Однак існують ризики, пов'язані з фінансуванням, зміною законодавства та місцевою екологічною ситуацією.

Завдання:

1. Ідентифікуйте основні ризики, які можуть вплинути на реалізацію проекту.
2. Запропонуйте заходи для мінімізації кожного з ризиків.
3. Розробіть план моніторингу ризиків під час реалізації проекту.

Ситуаційна вправа 6. Місцеві громади України та Румунії вирішили створити проект для підтримки молодіжних обмінів і культурного розвитку в прикордонних регіонах. Для ефективної реалізації необхідно розробити чіткий план етапів проекту.

Завдання:

1. Визначте основні етапи реалізації проекту (планування, запуск, реалізація, моніторинг та оцінка).
2. Опишіть, які заходи будуть реалізовані на кожному етапі та хто буде відповідати за їх виконання.
3. Розробіть критерії оцінки успішності для кожного етапу проекту.

Ситуаційна вправа 7. Проект між прикордонними регіонами України та Польщі з розвитку освітніх обмінів успішно реалізовується впродовж двох років. Необхідно провести оцінку ефективності проекту для прийняття рішення про його продовження.

Завдання:

1. Визначте ключові показники для оцінки ефективності реалізації проекту.
2. Підготуйте короткий звіт про досягнуті результати проекту на основі цих показників.
3. Запропонуйте рекомендації для покращення проекту, якщо він буде продовжений у наступному періоді.

Практичне заняття 6. Джерела фінансування транскордонних проєктів

ознайомити здобувачів освіти із зовнішніми джерелами фінансування для транскордонних проєктів, навчитись оцінювати доступні фінансові ресурси, а також планувати бюджет на основі реальних прикладів.

Мета:

Питання для обговорення

1. Які є основні джерела фінансування для транскордонних проєктів, і в чому їхні особливості?
2. Як обрати найбільш відповідне джерело фінансування для конкретного транскордонного проєкту?
3. Які вимоги зазвичай пред'являються до проєктів для отримання фінансування від європейських програм, таких як INTERREG чи ERASMUS+?
4. Як скласти бюджет транскордонного проєкту, враховуючи різні статті витрат?
5. Які існують можливі ризики, пов'язані із залученням зовнішнього фінансування?
6. Які переваги надає комбінування кількох джерел фінансування для одного проєкту?
7. Які етапи необхідно пройти для підготовки заявки на грантове фінансування?

Тестові завдання

1. Яка програма є найбільшою ініціативою ЄС щодо підтримки розвитку прикордонних регіонів?
  - а) PHARE CBC
  - б) TACIS CBC
  - в) INTERREG
  - г) LACE

2. Яка програма ЄС спрямована на підтримку транскордонного співробітництва прикордонних територій країн Центральної Європи, що межують з ЄС?

- a) INTERREG
- б) PHARE CBC
- в) CARDS
- г) MEDA

3. Яка програма ЄС орієнтована на підтримку розвитку віддалених прикордонних регіонів країн, що не є членами ЄС?

- a) CARDS
- б) MEDA
- в) TACIS CBC
- г) CADSES

4. Яка програма ЄС надає підтримку західним балканським країнам?

- a) INTERREG
- б) CARDS
- в) PHARE CBC
- г) TACIS CBC

5. Коли розпочалася програма INTERREG ІІС і яка її мета?

- a) 1994 р., для підтримки соціальної інтеграції
- б) 1996 р., для транснаціональної співпраці в сфері просторового планування
- в) 2000 р., для розвитку енергетичної інфраструктури
- г) 1999 р., для розширення інфраструктури прикордонних регіонів

6. Яка з наведених цілей є головною для програми INTERREG?

- a) підтримка міграційних процесів в ЄС
- б) зміцнення військової співпраці між державами ЄС
- в) підтримка транскордонного співробітництва для соціально-економічної інтеграції
- г) створення єдиної європейської податкової системи

7. Яка мета напряму А програми INTERREG ІІІ?

- а) розвиток транспортних коридорів між регіонами
- б) транскордонне співробітництво між місцевими органами влади прикордонних територій
- в) покращення доступу до медичних послуг в сільських районах
- г) підтримка культурної спадщини європейських регіонів

8. Яка нова територія приєдналася до програми INTERREG II порівняно з INTERREG I?

- а) Північна Італія
- б) Іспанія
- в) Об'єднана Німеччина та приморські території
- г) Південна Франція

9. Яка програма стимулювала створення структур співпраці поза внутрішніми кордонами ЄС для розвитку єдиного європейського ринку?

- а) PHARE CBC
- б) INTERREG IIА
- в) TACIS CBC
- г) LACE

10. Яка програма була розроблена у 1996 році для підтримки та сприяння розвитку транскордонного співробітництва на кордонах "Схід-Схід"?

- а) PHARE CREDO
- б) INTERREG IIА
- в) TACIS CBC
- г) LACE

Ситуаційні завдання

Ситуаційна вправа 1. Україна та Польща планують реалізувати транскордонний проект з очищення річки, яка проходить через їхні прикордонні регіони. Для цього проекту потрібні значні фінансові ресурси, і громади розглядають різні можливості для залучення коштів.

Завдання:

1. Визначте можливі джерела фінансування для екологічного проекту (наприклад, гранти ЄС, програма ENI CBC).
2. Проаналізуйте переваги та недоліки кожного джерела для даного проекту.
3. Оберіть найбільш відповідне джерело фінансування та обґрунтуйте свій вибір.

Ситуаційна вправа 2. Прикордонні університети України та Угорщини планують спільний освітній проект, що включає обмін студентами, створення онлайн-курсу та проведення літнього табору. Для реалізації цього проекту потрібно скласти бюджет.

Завдання:

1. Визначте основні статті витрат для проекту (оплата викладачів, проживання студентів, розробка онлайн-курсу тощо).
2. Оцініть, які джерела фінансування можна залучити для покриття витрат проекту (наприклад, програма ERASMUS+).
3. Складіть попередній бюджет, розподіливши кошти між основними статтями витрат.

Ситуаційна вправа 3. Україна та Словаччина планують створити спільний туристичний кластер, однак державних коштів для його повного фінансування недостатньо. Учасники проекту розглядають можливість залучення приватного капіталу.

Завдання:

1. Визначте, які переваги та ризики існують при залученні приватного фінансування для транскордонного проекту.
2. Запропонуйте способи мінімізації ризиків, пов'язаних із приватним фінансуванням.
3. Розробіть план залучення приватних інвесторів для фінансування туристичного кластеру.

Ситуаційна вправа 4. Група громадських організацій із прикордонних регіонів України та Румунії хоче реалізувати проект з відновлення культурної спадщини. Вони планують подати заявку на грант від європейської програми CULTURE.

Завдання:

1. Визначте основні вимоги, які має задовольнити заявка для отримання грантового фінансування.
2. Розробіть структуру заявки, включаючи опис проекту, його цілі, бюджет та план реалізації.
3. Запропонуйте показники, за якими буде оцінюватись успішність проекту.

Ситуаційна вправа 5. Україна та Румунія планують створити спільний індустріальний парк, що потребує значних інвестицій у будівництво інфраструктури. Потрібно розробити фінансовий план для проекту, враховуючи можливі джерела фінансування.

Завдання:

1. Визначте, які джерела фінансування можуть покрити витрати на будівництво та обладнання інфраструктури (державні інвестиції, гранти, кредити).
2. Розробіть план фінансування проекту, комбінуючи декілька джерел для забезпечення стійкості.
3. Запропонуйте методи для контролю за витратами та ефективного використання коштів.

Ситуаційна вправа 6. Українські та польські громади планують спільний соціальний проект для підтримки молоді, зокрема через освітні та спортивні програми. Враховуючи нестабільність одного джерела фінансування, вони планують диверсифікувати джерела.

Завдання:

1. Визначте, які додаткові джерела фінансування можуть бути залучені для реалізації соціального проекту (гранти, пожертви, місцеві фонди).
2. Опишіть переваги та ризики диверсифікації джерел фінансування для цього проекту.

3. Розробіть план залучення коштів з декількох джерел та розподілу відповідальності між ними.

Ситуаційна вправа 7. Україна та Словаччина розробили проект зі створення спільного рекреаційного парку, що потребує значних фінансових вкладень на етапі запуску. Важливо оцінити економічну стійкість проекту, щоб забезпечити його довгострокове фінансування та підтримку.

Завдання:

1. Визначте, які показники слід враховувати для оцінки економічної стійкості проекту.
2. Запропонуйте механізми для забезпечення стабільного фінансування проекту після його запуску.
3. Підготуйте короткий звіт з рекомендаціями для підтримання фінансової стійкості проекту в довгостроковій перспективі.

Практичне заняття 7. Спільні освітні та культурні програми в ТКС

поглибити знання про важливість та роль спільних освітніх і культурних програм у транскордонному співробітництві (ТКС), а також навчити оцінювати потенціал таких програм для покращення відносин між сусідніми країнами.

Мета:

Питання для обговорення

1. Які основні цілі та завдання спільних освітніх та культурних програм у транскордонному співробітництві?
2. Які переваги для місцевих громад і учасників надають освітні та культурні програми в рамках ТКС?
3. Як освітні та культурні програми сприяють інтеграції та зміцненню співпраці між прикордонними регіонами?
4. Які основні труднощі виникають при організації спільних освітніх програм у прикордонних регіонах?

5. Які ресурси необхідні для реалізації транскордонних освітніх і культурних програм?

6. Яким чином можна оцінити ефективність культурної програми або освітнього обміну?

7. Які фінансові та організаційні можливості доступні для підтримки таких програм, і які джерела фінансування можна залучити?

Тестові завдання

1. Яка головна перевага транскордонної школи в Торнію та Гапаранді (Швеція/Фінляндія)?

- а) навчання студентів тільки англійською мовою
- б) доступ до ринку праці обох країн після закінчення школи
- в) отримання стипендій для навчання за кордоном
- г) безкоштовне навчання для всіх студентів

2. Де знаходиться Шенгенський ліцей, і які країни беруть участь у його фінансуванні?

- а) у місті Люксембург, фінансується Люксембургом і Францією
- б) у місті Шенген, фінансується Німеччиною та Францією
- в) у місті Перл, фінансується Люксембургом і землею Саар
- г) у місті Перл, фінансується тільки Німеччиною

3. Коли було створено Європейський кампус (Франція/Німеччина/Швейцарія) як ЄОТС?

- а) 1987 р.
- б) 2015 р.
- в) 2009 р.
- г) 1989 р.

4. Якою мовою ведеться навчання у Шенгенському ліцеї?

- а) лише французькою
- б) лише німецькою
- в) французькою та німецькою

г) англійською та французькою

5. Яке з наступних джерел фінансування найчастіше використовується для підтримки спільних культурних програм у межах ТКС?

- а) локальні податки
- б) програма ЄС "Креативна Європа"
- в) гранти від приватних інвесторів
- г) місцеві державні кредити

6. Який з наступних заходів найбільше сприяє збереженню культурної спадщини в рамках спільного проекту?

- а) проведення конференцій для політиків
- б) створення програми обміну для студентів
- в) організація фестивалів, виставок та майстер-класів
- г) запровадження нових податків для культурних програм

7. Що є ключовою перевагою спільних освітніх програм між прикордонними університетами?

- а) можливість економити на викладачах
- б) підвищення конкурентоспроможності між університетами
- в) розвиток навичок міжкультурної комунікації серед студентів
- г) зниження вартості навчання для місцевих студентів

8. Який показник найбільш часто використовується для оцінки ефективності освітнього проекту в межах ТКС?

- а) кількість створених робочих місць
- б) число залучених партнерів
- в) рівень участі студентів та кількість культурних заходів
- г) кількість нових програм місцевих університетів

9. Що є однією з основних причин створення транскордонного культурного центру в межах ТКС?

- а) залучення додаткових податкових надходжень для місцевих бюджетів
- б) забезпечення конкуренції між прикордонними регіонами
- в) зміцнення культурних та освітніх зв'язків між сусідніми країнами

г) організація міжнародних бізнес-форумів

10. Що є одним із найважливіших критеріїв для відбору учасників спільної освітньої програми в ТКС?

а) досвід роботи учасників

б) володіння мовами та мотивація до участі

в) вік учасників

г) кількість рекомендованих курсів

Ситуаційні завдання

Ситуаційна вправа 1. Представники прикордонних регіонів України та Польщі планують організувати літній табір для молоді, який буде спрямований на підвищення рівня знань про культуру, історію та мову обох країн.

Завдання:

1. Сформулюйте основні цілі та завдання табору, враховуючи потреби обох країн.

2. Визначте ключові заходи, які повинні бути включені до програми табору (наприклад, майстер-класи, екскурсії, мовні курси).

3. Розробіть план фінансування для реалізації табору, включаючи можливі джерела фінансування.

Ситуаційна вправа 2. Україна та Угорщина планують організувати щорічний культурний фестиваль "Сусіди", спрямований на обмін культурними традиціями та створення простору для спілкування між прикордонними громадами.

Завдання:

1. Розробіть програму фестивалю, яка включає різноманітні культурні заходи (наприклад, виступи, виставки, кулінарні майстер-класи).

2. Визначте ресурси та партнерів, які необхідні для успішної реалізації фестивалю.

3. Запропонуйте стратегію залучення місцевої громади до участі у фестивалі та популяризації події серед туристів.

Ситуаційна вправа 3. Представники України та Словаччини розробляють програму культурного обміну для молоді. Для її реалізації вони планують подати заявку на грант від програми ЄС "Креативна Європа".

Завдання:

1. Підготуйте структуру заявки на грант, включаючи опис програми, цілі, завдання та очікувані результати.
2. Розробіть бюджет програми, враховуючи необхідні витрати на організацію обмінів, проживання, харчування та інші потреби.
3. Визначте ключові показники для оцінки успішності програми та як вони будуть моніторитися.

Ситуаційна вправа 4. Прикордонні університети з України та Польщі вирішили створити освітній кластер для обміну знаннями, ресурсами та програмами. Мета кластеру – підвищення рівня освіти у сфері екології та охорони навколишнього середовища.

Завдання:

1. Визначте основні напрями діяльності освітнього кластеру та заплануйте ключові заходи (наприклад, спільні курси, конференції, дослідницькі програми).
2. Сформулюйте стратегію залучення фінансування для підтримки діяльності кластеру.
3. Розробіть план управління освітнім кластером для ефективної координації між університетами.

Ситуаційна вправа 5. Єврорегіон "Карпати", що об'єднує прикордонні регіони України, Польщі та Словаччини, вирішив провести транскордонний фестиваль мистецтв, щоб залучити митців з усіх трьох країн і продемонструвати їхні творчі досягнення.

Завдання:

1. Розробіть концепцію фестивалю, визначивши основні формати подій (виставки, майстер-класи, перформанси) та цільову аудиторію.
2. Опишіть ресурси та фінансові потреби для організації фестивалю, а також можливі джерела фінансування.

3. Запропонуйте стратегії для популяризації фестивалю серед молоді з усіх трьох країн.

Ситуаційна вправа 6. Школи з прикордонних регіонів України та Польщі вирішили започаткувати молодіжний обмін, щоб учні могли більше дізнатися про культуру та історію сусідньої країни.

Завдання:

1. Сформулюйте основні цілі програми молодіжного обміну та заплануйте заходи, які будуть проведені в рамках програми.

2. Визначте необхідні ресурси для реалізації обміну та запропонуйте можливі джерела фінансування.

3. Розробіть план оцінки ефективності програми, включаючи критерії для оцінки успішності.

Ситуаційна вправа 7. Прикордонні громади України та Угорщини розглядають можливість створення спільного культурного центру для проведення виставок, лекцій, концертів та інших заходів, спрямованих на збереження культурної спадщини обох країн.

Завдання:

1. Визначте основні функції культурного центру та розробіть програму заходів для першого року його діяльності.

2. Сформулюйте бюджет проекту, враховуючи витрати на будівництво або оренду приміщення, обладнання, персонал та маркетинг.

3. Запропонуйте заходи для залучення місцевої громади до підтримки культурного центру та участі в його заходах.

Практичне заняття 8. Спільні транскордонні проекти в сфері охорони здоров'я

Мета:

ознайомити здобувачів освіти із особливостями планування та реалізації спільних транскордонних проектів у сфері охорони здоров'я, навчити їх оцінювати потреби громад у прикордонних регіонах, а також розвинути навички створення проектів,

спрямованих на покращення медичних послуг і зміцнення здоров'я населення в прикордонних регіонах.

Питання для обговорення

1. Які проблеми у сфері охорони здоров'я найчастіше виникають у прикордонних регіонах і потребують транскордонної співпраці?
2. Які основні цілі можуть мати транскордонні проекти в сфері охорони здоров'я?
3. Які виклики виникають при реалізації медичних проектів між країнами з різними системами охорони здоров'я?
4. Які джерела фінансування можна залучити для транскордонних проектів у сфері охорони здоров'я?
5. Як оцінити ефективність реалізації проектів, спрямованих на покращення медичних послуг у прикордонних регіонах?
6. Як залучення місцевих громад впливає на реалізацію проектів у сфері охорони здоров'я?
7. Які ресурси (людські, технічні, фінансові) є критично важливими для успішної реалізації спільних проектів у сфері охорони здоров'я?

Тестові завдання

- 1 Де розташована лікарня Сарданиї, створена для надання медичних послуг мешканцям прикордонних територій?**
  - а) на французькому боці кордону
  - б) на іспанському боці кордону
  - в) на обох сторонах кордону
  - г) у центрі ЄС
- 2. Які країни співпрацюють у системі організованого доступу до транскордонної системи охорони здоров'я (ZOAST)?**
  - а) Франція та Іспанія
  - б) Бельгія та Іспанія

- в) Франція та Бельгія
- г) Німеччина та Франція

3. Що унеможливилює своєчасне надання допомоги в деяких прикордонних районах?

- а) висока вартість медичних послуг
- б) віддаленість медичних закладів
- в) недостатня кількість лікарів
- г) відсутність системи страховок

4. Які країни обслуговують Базельський аеропорт як транскордонний транспортний об'єкт?

- а) Франція, Швейцарія, Німеччина
- б) Італія, Франція, Швейцарія
- в) Швейцарія, Німеччина, Австрія
- г) Франція, Бельгія, Швейцарія

5. Який показник є найбільш корисним для оцінки ефективності транскордонного медичного проекту?

- а) кількість створених робочих місць
- б) число завершених будівельних проектів
- в) рівень задоволеності медичного персоналу
- г) рівень доступу до медичних послуг серед населення

6. Який з наведених етапів є ключовим при розробці спільного проекту в сфері охорони здоров'я?

- а) оцінка потреб населення прикордонних регіонів
- б) залучення міжнародних політичних експертів
- в) створення конкуренції між медичними закладами
- г) підвищення цін на медичні послуги

7. Яке з наступних джерел фінансування є найбільш підходящим для підтримки спільного проекту з охорони здоров'я?

- а) місцевий бізнес
- б) Європейські грантові програми

- в) кошти від благодійних концертів
- г) внески пацієнтів

8. Які медичні послуги найбільш доцільно включити в програму спільного медичного центру у прикордонному регіоні?

- а) консультації з питань міжнародного бізнесу
- б) послуги для лікування лише громадян однієї країни
- в) діагностичні обстеження та надання невідкладної допомоги
- г) лише реабілітаційні послуги

9. Що з наведеного є основною проблемою при реалізації спільних проектів у сфері охорони здоров'я?

- а) відсутність кваліфікованих спеціалістів в обох країнах
- в) брак пацієнтів у прикордонних регіонах
- г) недостатнє фінансування та мовні бар'єри
- д) висока конкуренція між місцевими лікарями

10. Який з наведених факторів є ключовим для успішної реалізації транскордонного проекту з охорони здоров'я?

- а) зниження кількості медичних послуг
- б) підвищення цін на ліки в прикордонних регіонах
- в) співпраця між урядами обох країн і фінансова підтримка
- г) відсутність медичних закладів в одному з регіонів

Ситуаційні завдання

Ситуаційна вправа 1. У прикордонних регіонах України та Румунії спостерігається недостатній рівень доступу до медичних послуг через брак медичних закладів і кваліфікованих лікарів. Громади вирішують створити спільний проект для покращення доступу до медичних послуг.

Завдання:

1. Визначте основні цілі проекту та заходи, спрямовані на забезпечення доступу до медичних послуг.

2. Запропонуйте партнерів, які можуть бути залучені до реалізації проекту (місцеві лікарні, урядові організації, НУО).

3. Розробіть план фінансування проекту, враховуючи можливі гранти та інші джерела.

Ситуаційна вправа 2. Прикордонні регіони України та Польщі стикнулися з проблемою зростання інфекційних захворювань, зокрема через недостатню профілактику. Громади вирішують розробити спільну профілактичну програму.

Завдання:

1. Опишіть основні заходи, які включатиме програма профілактики (наприклад, вакцинація, освітні кампанії).

2. Визначте необхідні ресурси для реалізації програми та джерела фінансування.

3. Розробіть план моніторингу та оцінки ефективності програми.

Ситуаційна вправа 3. Україна та Угорщина планують створити спільний медичний центр у прикордонному регіоні, який буде спеціалізуватися на наданні невідкладної допомоги та проведенні діагностичних обстежень.

Завдання:

1. Визначте ключові послуги, які має надавати медичний центр, з огляду на потреби обох країн.

2. Розробіть структуру центру, включаючи необхідне обладнання та персонал.

3. Запропонуйте стратегії для забезпечення фінансування центру, включаючи гранти та підтримку від урядів обох країн.

Ситуаційна вправа 4. Прикордонні регіони України та Польщі вирішили організувати освітню програму для підвищення кваліфікації медичного персоналу з обох країн, щоб поліпшити якість медичних послуг.

Завдання:

1. Розробіть програму навчання, яка включатиме курси, тренінги та стажування для медичного персоналу.

2. Визначте основні компетенції, які медичний персонал повинен набути під час програми.

3. Сформулюйте бюджет програми та визначте можливі джерела фінансування, зокрема міжнародні фонди.

Ситуаційна вправа 5. У прикордонних регіонах України та Словаччини зросла потреба в послугах з підтримки психічного здоров'я, особливо серед молоді. Місцеві громади вирішили створити спільний проект для надання таких послуг.

Завдання:

1. Опишіть основні послуги, які має надавати проект (консультації, групові заняття, телефонні лінії підтримки).

2. Визначте партнерів, які можуть надати підтримку у реалізації проекту.

3. Розробіть стратегію популяризації послуг з підтримки психічного здоров'я серед молоді в обох країнах.

Ситуаційна вправа 6. Україна та Польща планують розпочати спільну інформаційну кампанію з підвищення обізнаності про здоровий спосіб життя в прикордонних регіонах, щоб знизити рівень захворювань, пов'язаних з нездоровим способом життя.

Завдання:

1. Розробіть основні повідомлення кампанії та визначте ключові теми, які вона буде охоплювати (харчування, фізична активність, профілактика захворювань).

2. Визначте канали комунікації для кампанії (соціальні мережі, публічні заходи, поширення інформаційних матеріалів).

3. Розробіть план оцінки ефективності кампанії, включаючи кількісні та якісні показники.

Ситуаційна вправа 7. Україна та Румунія планують реалізувати спільний проект з телемедицини для прикордонних регіонів, щоб забезпечити дистанційні консультації для пацієнтів з віддалених місцевостей. Для реалізації проекту потрібне фінансування.

Завдання:

1. Підготуйте структуру заявки на грант, включаючи опис проекту, цілі, очікувані результати та необхідні ресурси.
2. Визначте потенційні джерела фінансування для проекту, включаючи міжнародні гранти.
3. Розробіть план моніторингу та оцінки ефективності проекту для забезпечення стабільного фінансування у майбутньому.

Практичне заняття 9. Спільний розвиток транскордонного туризму

ознайомити здобувачів із особливостями спільного розвитку транскордонного туризму, представити виклики та можливості, пов'язані з таким співробітництвом, та навчити їх планувати туристичні проекти для прикордонних регіонів.

Мета:

Питання для обговорення

1. Які основні переваги транскордонного співробітництва у сфері туризму для прикордонних регіонів?
2. Як спільні туристичні проекти можуть сприяти розвитку місцевої економіки?
3. Які основні проблеми виникають при організації спільних транскордонних туристичних маршрутів?
4. Як можна забезпечити сталий розвиток туризму в транскордонних регіонах?
5. Які стратегії можна використати для подолання мовних та культурних бар'єрів у транскордонних туристичних проектах?
6. Які джерела фінансування для транскордонних туристичних проектів, і як їх можна залучити?

Тестові завдання

1. Яке основне завдання транскордонного туризму?

- а) залучення місцевих мешканців до внутрішнього туризму
- б) спільний розвиток прикордонних територій та подовження терміну перебування туристів

- в) зниження витрат туристів на відпочинок
- г) запровадження єдиної туристичної валюти

2. Яка структура керує транскордонним туристичним об'єктом «Боденське озеро»?

- а) Європейський Парламент
- б) Міжнародний комітет ООН
- в) ТОВ "International Bodensee Tourismus GmbH"
- г) Туристичне управління Ліхтенштейну

3. З якою метою було створено Міжнародний морський парк Буше-де-Боніфасіо між Корсикою та Сардинією?

- а) для розвитку масового туризму
- б) для охорони дикої природи від масового туризму та екологічних загроз
- в) для промислової експлуатації морських ресурсів
- г) для досліджень глибоководних риб

4. Яка основна мета проєкту REVITAL у Солотвіно?

- а) розвиток масового туризму в регіоні
- б) запобігання подальшій деградації соляних шахт та забруднення річки Тиса
- в) побудова нових шахт для видобутку солі
- г) створення нових робочих місць у туристичній галузі

5. Який з наступних прикладів є найефективнішою формою транскордонного співробітництва в туризмі?

- а) організація конкурсів краси між країнами
- б) створення спільних культурних і природних туристичних маршрутів
- в) підвищення податків на туристичну діяльність
- г) створення окремих національних туристичних агенцій

6. Яка перевага є ключовою для спільного розвитку транскордонного туризму?

- а) зниження витрат на транспорт
- б) створення нових робочих місць у прикордонних регіонах
- в) підвищення витрат для туристів

г) монополізація туристичних ресурсів

7. Які з наступних програм можуть бути корисними для фінансування транскордонного туристичного проекту?

- а) програма "Еразмус+"
- б) програма ЄС "INTERREG"
- в) програма "Горизонт 2020"
- г) програма "Лідер"

8. Що є основним викликом для розвитку транскордонного туризму?

- а) надлишок туристичних об'єктів
- б) мовні та культурні бар'єри
- в) відсутність туристів у прикордонних регіонах
- г) занадто високий рівень конкуренції між туристичними агенціями

9. Що є фактором ефективного маркетингу транскордонного туристичного маршруту?

- а) використання лише місцевих засобів інформації
- б) спільна рекламна кампанія, орієнтована на іноземних туристів
- в) рекламування лише на території однієї з країн
- г) підвищення ціни для іноземних туристів

10. Яка стратегія найбільш ефективна для розвитку транскордонного туризму в прикордонних регіонах?

- а) розвиток спільних програм навчання для туристичних агентів
- б) обмеження доступу для іноземних туристів
- в) зниження стандартів обслуговування для місцевих туристів
- г) заборона на рекламу туристичних продуктів за кордоном

Ситуаційні завдання

Ситуаційна вправа 1. Прикордонні регіони України та Польщі планують створити спільний туристичний маршрут, який охоплює історичні та культурні пам'ятки обох країн.

Завдання:

1. Визначте основні зупинки та ключові об'єкти на маршруті, які будуть цікавими для туристів.

2. Запропонуйте додаткові послуги, які можна включити для покращення туристичного досвіду (наприклад, гіді, аудіогіді, сувеніри).

3. Розробіть план маркетингової кампанії для залучення туристів до маршруту, враховуючи як місцевих, так і міжнародних відвідувачів.

Ситуаційна вправа 2. Прикордонні регіони України та Словаччини планують створити екологічний туристичний маршрут, що проходить через національні парки та природні заповідники обох країн.

Завдання:

1. Опишіть основні екологічні принципи, яким потрібно слідувати для сталого розвитку маршруту.

2. Визначте заходи забезпечення збереження природного середовища під час реалізації проекту (наприклад, обмеження кількості туристів, інформаційні стенди про охорону природи).

3. Запропонуйте стратегії підвищення обізнаності туристів про збереження навколишнього середовища.

Ситуаційна вправа 3. Україна та Угорщина планують організувати щорічний транскордонний культурний фестиваль, щоб популяризувати культурні традиції обох країн та залучити більше туристів до прикордонних регіонів.

Завдання:

1. Розробіть програму фестивалю, включивши до неї основні заходи (наприклад, концерти, майстер-класи, вистави).

2. Визначте запас ресурсів для організації фестивалю, включаючи місце проведення, обладнання, персонал тощо.

3. Запропонуйте план залучення місцевих мешканців та туристів до участі у фестивалі.

Ситуаційна вправа 4. Єврорегіон між Україною та Румунією планує оцінити економічний вплив транскордонного туристичного маршруту, який функціонує вже три роки.

Завдання:

1. Визначте ключові показники, за якими можна оцінити економічний вплив маршруту на місцеву економіку (наприклад, кількість туристів, витрати туристів).
2. Підготуйте план збору даних для оцінки цих показників.
3. Розробіть короткий звіт про вплив туристичного маршруту на місцеву економіку, показавши силу проекту та можливості для покращення.

Ситуаційна вправа 5. Представники прикордонних регіонів України та Польщі хочуть отримати грант на розвиток спільного туристичного проекту. Для цього потрібно підготувати заявку на грантове фінансування.

Завдання:

1. Підготуйте структуру заявки на грант, включаючи опис проекту, цілі, очікувані результати та забезпеченість ресурсами.
2. Розробіть орієнтований бюджетний проект, враховуючи основні статті витрат (маркетинг, інфраструктура, персонал тощо).
3. Визначте показники ефективності проекту, які будуть використані для оцінки його успішності.

Ситуаційна вправа 6. Прикордонні регіони України та Румунії запустили спільний проект для розвитку туризму, але виникають труднощі через мовні та культурні бар'єри між туристами та місцевими мешканцями.

Завдання:

1. Визначте основні труднощі, які можуть виникнути через мовні та культурні відмінності.
2. Запропонуйте заходи для подолання цих бар'єрів, таких як створення багатомовних гідів або навчальних програм для місцевого персоналу.
3. Розробіть план заходів для покращення комунікації та взаєморозуміння між туристами та місцевими мешканцями.

Ситуаційна вправа 7. Україна та Словаччина створили спільний туристичний маршрут, але відвідуваність маршруту нижча за очікувану. Необхідно розробити стратегію для підвищення популярності маршруту серед туристів.

Завдання:

1. Визначте основні канали для просування туристичного маршруту, які можуть залучити більше відвідувачів (соціальні мережі, туристичні сайти тощо).
2. Розробіть ключові повідомлення для рекламної кампанії, які підкреслять унікальність маршруту.
3. Запропонуйте заходи для залучення міжнародних туристів, такі як партнерство з туристичними агенціями або спеціальні тури для іноземців.

Практичне заняття 10. Оцінка ефективності транскордонного співробітництва та функціонування єврорегіонів

ознайомити із методами та підходами до оцінки ефективності транскордонного співробітництва та функціонування єврорегіонів, навчити визначати ключові показники ефективності, аналізувати досягнуті результати та розробляти рекомендації для покращення співпраці.

Мета:

Питання для обговорення

1. Які показники використовуються для оцінки ефективності транскордонного співробітництва?
2. Чому важливо регулярно оцінювати ефективність функціонування єврорегіонів?
3. Які методи збору даних можуть бути використані для оцінки ефективності транскордонних проектів?
4. Які основні проблеми можуть виникати при оцінці результатів діяльності єврорегіонів?
5. Як культурні та економічні фактори впливають на ефективність транскордонного співробітництва?
6. Яким чином оцінка ефективності транскордонного співробітництва може сприяти подальшому розвитку єврорегіонів?

7. Які успішні приклади єврорегіонів країни в Європі, і що можна запозичити для розвитку єврорегіонів у прикордонних регіонах України?

Тестові завдання

1. Який з показників використовують для оцінки ефективності єврорегіонів?

- а) рівень зайнятості населення
- б) кількість реалізованих спільних проектів
- в) число туристичних пам'яток
- г) кількість мов, якими говорять у регіоні

2. Який метод збору даних є найбільш корисним для оцінки ефективності культурного проекту?

- а) телефонне опитування серед випадкових осіб
- б) оцінка фінансової звітності проекту
- в) анкетування учасників заходів та аналіз відгуків
- г) вимірювання температури в місці проведення заходів

3. Що може бути одним із результатів ефективного функціонування єврорегіону?

- а) зменшення кількості місцевих підприємств
- б) збільшення кількості спільних ініціатив та проектів
- в) зростання вартості туристичних послуг
- г) підвищення митних тарифів

4. Який із факторів є ключовим для визначення успішності транскордонного екологічного проекту?

- а) кількість нових робочих місць у таких сферах ІТ
- б) поліпшення екологічних показників, як чистота води чи повітря
- в) збільшення кількості ресторанів у регіоні
- г) зростання кількості туристів

5. Яка основна мета оцінки ефективності транскордонного співробітництва?

а) забезпечення високого рівня конкуренції

б) визначення сильних та слабких сторін співробітництва для його вдосконалення

в) підвищення митних зборів для транскордонних партнерів

г) виведення місцевих підприємств на міжнародний ринок

6. Який із зазначених інструментів є корисним для збору даних при оцінці успішності проекту?

а) перевірка паспортів туристів

б) анкетування учасників проекту та місцевого населення

в) збір даних про погоду на момент реалізації проекту

г) перегляд публікацій у соціальних мережах

7. Який з наступних показників є ключовим для оцінки ефективності культурного проекту в транскордонному співробітництві?

а) кількість створених державних установ

б) кількість відвідувачів та рівень задоволеності учасників

в) рівень доходу від продажу сувенірів

г) кількість нових ресторанів у регіоні

8. Що включає демографічний вимір населення транскордонного регіону?

а) культурну та політичну активність

б) структуру робочої сили та природний приріст

в) етнічну приналежність, кількість релігійних організацій

г) економічну продуктивність та екологічний вплив

9. Що є ключовою характеристикою екологічного виміру населення транскордонного регіону?

а) вплив кліматичних умов на сільське господарство

б) взаємний вплив довкілля та спільні природні ресурси

в) поширення інноваційних екологічних технологій

г) інтенсивність використання природних ресурсів

10. Що є основною особливістю формування транскордонної статистики?

а) створення нових фінансових систем

- б) узгодження з методологією Євростату для суміжних територій
- в) використання виключно національної статистики
- г) відсутність необхідності в порівняльних даних

Ситуаційні завдання

Ситуаційна вправа 1. Єврорегіон "Карпати" функціонує вже кілька років, і для оцінки його діяльності необхідно застосувати ключові показники ефективності.

Завдання:

1. Визначте основні показники, які можна використати для оцінки ефективності єврорегіону (наприклад, кількість спільних проектів, рівень залучення населення).
2. Обґрунтуйте, чому саме ці показники є кількістю для оцінки.
3. Запропонуйте методи збору даних для моніторингу кожного показника.

Ситуаційна вправа 2. Єврорегіон "Дністер" реалізував проект з розвитку інфраструктури в прикордонних регіонах України та Молдови. Необхідно оцінити соціально-економічний вплив цього проекту.

Завдання:

1. Визначте основні соціально-економічні показники, які можна використати для оцінки впливу проекту (наприклад, створення нових робочих місць, покращення транспортної інфраструктури).
2. Розробіть план збору даних для оцінки впливу проекту на місцеву економіку та громади.
3. Підготуйте звіт з рекомендаціями щодо покращення соціально-економічного впливу для подальших проектів.

Ситуаційна вправа 3. Єврорегіон «Буг» завершив проект з покращення екологічної ситуації в регіоні, який був спрямований на очищення водних ресурсів. Необхідно оцінити екологічну ефективність цього проекту.

Завдання:

1. Визначте основні екологічні показники, за якими можна оцінити успішність проекту (наприклад, рівень забруднення води до та після проекту).

2. Опишіть методи збору даних для оцінки ефективності екологічного проекту.

3. Розробіть короткий звіт з результатами та рекомендаціями для підтримки екологічного ефекту.

Ситуаційна вправа 4. Прикордонні регіони України хочуть проаналізувати ефективність діяльності Єврорегіону "Карпати" в порівнянні з іншими єврорегіонами в ЄС.

Завдання:

1. Виберіть два єврорегіони з країною ЄС для порівняння.

2. Визначте критерії для порівняння ефективності (наприклад, кількість проектів, рівень фінансування, кількість залучених партнерів).

3. Розробіть звіт, у якому порівнювали ці єврорегіони, та запропонуйте рекомендації для підвищення ефективності єврорегіону "Карпати".

Ситуаційна вправа 5. Єврорегіон "Карпати" стикається з проблемою зниження ефективності його діяльності, зокрема фінансування проектів та слабка комунікація між партнерами.

Завдання:

1. Визначте основні проблеми, які негативно впливають на ефективність єврорегіону.

2. Запропонуйте стратегію для вирішення цих проблем, включаючи рекомендації для покращення комунікації та залучення нових ресурсів.

3. Розробіть план реалізації цієї стратегії для підвищення ефективності єврорегіону.

Ситуаційна вправа 6. У рамках єврорегіону "Дністер" було реалізовано культурний проект для розвитку туризму та збереження культурної спадщини. Необхідно оцінити його ефективність.

Завдання:

1. Визначте основні показники, за якими можна оцінити успішність культурного проекту (наприклад, кількість туристів, кількість культурних заходів).

2. Опишіть методи збору даних для оцінки ефективності проекту.

3. Підготуйте звіт з результатами та рекомендаціями для покращення подальших культурних проектів.

Ситуаційна вправа 7. Єврорегіон «Карпати» планує запускити новий проект з розвитку інфраструктури, а для його успішної реалізації необхідно розробити план моніторингу та оцінки.

Завдання:

1. Визначте основні етапи, які включають план моніторингу та оцінки проекту.
2. Розробіть ключові показники ефективності для кожного етапу проекту.
3. Опишіть методи збору та аналізу даних для забезпечення ефективного моніторингу проекту.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Транскордонне співробітництво: правові основи та успішні практики: посібник / за заг. ред. В.А. Устименка. К., 2020. 152 с.
2. Транскордонне співробітництво та спільний європейський простір: теорія, практика і нові можливості. Колективна монографія / за ред. Турчин Я., Астратович-Лейк Т., Горбач О. Львів-Olsztyn: Національний університет «Львівська політехніка», 2018. 160 с.
3. Promoting the European integration processes in the Eastern Partnership countries: national and regional policy instruments: monograph / NAS of Ukraine. SI “Institute of Regional Research named after M.I. Dolishniy of NASU”; edited by Khrystyna Prytula and Ioan Horga. Lviv, 2022. 224 p.
4. Cross-Border Cooperation of Ukraine with the EU Countries: Current Challenges and Possibilities: monograph / NAS of Ukraine. SI «Institute of Regional Research named after M.I. Dolishniy of NASU»; edited by Khrystyna Prytula. Lviv, 2019. 220 p.
5. Законодавство України: веб-сайт. URL: <https://www.rada.gov.ua>
6. Eur-Lex: офіційний веб-сайт законодавства Європейського Союзу <https://eur-lex.europa.eu/>
7. Офіційний сайт Національної бібліотеки ім. Вернадського URL: <http://www.nbu.gov.ua/>
8. Інформаційні ресурси у цифровому репозиторії бібліотеки ВНУ імені Лесі Українки. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua>

Навчально-методичне видання

Хомюк Наталія Леонідівна

УПРАВЛІННЯ ТРАНСКОРДОННИМ СПІВРОБІТНИЦТВОМ

Методичні вказівки до практичних занять

Друкується в авторській редакції

Формат 60x84^{1/16}. Обсяг 2,0 ум. друк. арк.